

La prestació compensatòria en el divorci a Catalunya (I): naturalesa i quantificació

La prestació compensatòria és, probablement, la mesura econòmica que genera més litigiositat en els processos de separació i divorci a Catalunya. No hi ha una fórmula matemàtica que la determini, i el que sembla una evidència als ulls del client (“*ell/a guanya molt més que jo*”) no sempre n'és prova suficient davant d'un tribunal.

Abans d'entrar en matèria, val la pena fer una precisió que sovint sorprèn: la prestació compensatòria catalana no és la mateixa institució que la prestació compensatòria regulada a l'article 97 del Codi Civil espanyol, aplicable a la resta de l'Estat. El Codi Civil de Catalunya (articles 233-14 a 233-19) la configura amb una orientació pròpia, allunyada de la idea de manteniment vitalici o de compensació per la simple pèrdua d'estatus social, i centrada en la readaptació del cònjuge perjudicat a la vida activa. Aquesta diferència de filosofia explica bona part de les decisions, sovint denegatòries, que trobem en la jurisprudència més recent.

En paraules del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (Sentència núm. 27/2023, de 28 d'abril):

“La finalitat de la prestació compensatòria segons reiterada doctrina legal (...), es la readaptació del cònjuge creditor de la vida activa com a conseqüència de les desmillores econòmiques conseqüents a la dissolució del matrimoni i la pèrdua d'oportunitats experimentada precisament per aquest. No es concep ja com una garantia de sosteniment vital per part de l'anterior cònjuge ni com un dret automàtic a una prestació econòmica permanent.

Es presumeix que cadascun dels cònjuges ha de ser capaç de mantenir-se per ell mateix i que, després de la dissolució del vincle, el menys afavorit ha d'actuar de forma proactiva per adquirir béns propis que permetin el seu sosteniment digne sense quedar subjecte a la dependència permanent de l'altre.

La prestació o prestació compensatòria tendeix, doncs, a compensar la disparitat entre tots dos en les condicions de vida creades pel divorci durant el temps necessari perquè el cònjuge que va perdre o va disminuir les seves oportunitats laborals pugui tornar a adquirir-les i restablir el desequilibri que es produeix en relació amb el nivell de vida de l'altre i el mantingut durant el matrimoni."

En aquest article abordarem les qüestions relatives als pressupòsits que cal complir perquè neixi del dret d'un dels cònjuges de percebre de l'altre una prestació compensatòria, com es distingeix d'altres figures amb què sovint es confon, i com la quantifiquen actualment els tribunals catalans.

El pressupòsit imprescindible: un desequilibri causat per la ruptura

L'article 233-14 CCCat condiona el naixement del dret a l'existència d'un desequilibri econòmic: el cònjuge sol·licitant ha de resultar més perjudicat, econòmicament, com a conseqüència de la ruptura, en comparació amb la posició de l'altre. Aquest desequilibri es valora comparant la situació de cada cònjuge abans i després del cessament de la convivència, no la seva situació econòmica en abstracte.

És precisament aquí on rau el malentès més freqüent: una diferència d'ingressos, per gran que sigui, no equival automàticament a un desequilibri indemnitzable. Cal que aquesta diferència derivi de la ruptura (per exemple, perquè un dels cònjuges va renunciar a la seva carrera professional per dedicar-se a la família) i no de circumstàncies alienes al matrimoni, com la simple diferència de sou entre dues professions o la incorporació tardana d'un dels dos al mercat laboral per motius no vinculats a la vida en comú.

El desequilibri entre els ingressos, d'acord amb la doctrina del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (Sentència núm. 47/2014, de 27 de novembre; Sentència núm. 72/2019, de 18 de novembre), s'entén com un **empitjorament econòmic respecte de la situació existent durant el matrimoni**, que resulta de confrontar la posició de cada cònjuge abans i després de la ruptura; i la prestació no pretén igualar patrimonis, sinó

evitar que la separació causi un perjudici major que, si la relació continués, no es produiria.

Prestació compensatòria vs. compensació econòmica per raó de treball: la confusió més habitual

Un dels errors més habituals entre els clients és confondre la prestació compensatòria amb la compensació econòmica per raó de treball (article 232-5 CCCat). Es tracta de dues figures diferents, amb finalitats i mecàniques de càlcul completament diferents, i és fonamental distingir-les bé abans de plantejar qualsevol estratègia processal.

- **La prestació compensatòria “mira cap al futur”:** corregeix la pèrdua de capacitat de generar ingressos que la ruptura provoca en un dels cònjuges, i té per objecte facilitar-ne la readaptació a la vida activa. Es fixa com una prestació periòdica (normalment temporal) o, alternativament, com un capital.
- **La compensació econòmica per raó de treball “mira cap al passat”:** és pròpia dels matrimonis en règim de separació de béns i corregeix el fet que un dels cònjuges s'hagi dedicat, substancialment més que l'altre, a la casa o a la cura dels fills sense contraprestació o a canvi d'una contraprestació insuficient, l'increment patrimonial de l'altre cònjuge durant el matrimoni. Es calcula sobre l'increment patrimonial real generat, no sobre les necessitats futures del beneficiari.

Ambdues figures poden coexistir en un mateix procediment de divorci i, de fet, la jurisprudència recent posa de manifest que s'influeixen mútuament: si un cònjuge ja ha rebut una compensació econòmica per raó de treball, això es té en compte a l'hora de valorar si encara subsisteix un desequilibri que justifiqui, a més, una prestació compensatòria. No es tracta, per tant, de figures excloents, però tampoc són completament independents l'una de l'altra.

Cal sol licitar-la en el moment processal oportú

La prestació compensatòria no es concedeix mai d'ofici. És un dret de caràcter estrictament *rogat*: el jutge només pot pronunciar-se sobre la seva procedència si algun dels cònjuges l'ha sol·licitat expressament en el moment processal oportú, normalment en la demanda o en la reconvenició.

Això té una conseqüència pràctica que cal conèixer bé: si en el procediment de divorci no es reclama la prestació compensatòria, el dret es perd, i no podrà reclamar-se posteriorment de forma aïllada. És un error que veiem amb certa freqüència: cònjuges que assumeixen, equivocadament, que el jutge la fixarà per la seva pròpia iniciativa o que ja hi haurà temps més endavant per reclamar-la.

Cal matisar, això sí, que no sempre és necessària una reconvenició formal i expressa. La jurisprudència recent (SAP Barcelona núm. 581/2025 –Secció 12- de 25 de novembre, que es remet a la Sentència del Tribunal Suprem núm. 722/2013, de 15 de novembre –Ponent Excm. Sr. Jose Antonio Seijas Quintana) ha aclarit que, si el propi demandant ja ha introduït el debat sobre la prestació compensatòria en la seva demanda inicial, encara que sigui per demanar que no es fixi, l'altra part pot obtenir-ne la concessió sense necessitat d'haver formulat una reconvenició pròpiament dita, ja que la concessió és, en paraules del tribunal, el revers lògic de la pretensió de denegació.

En qualsevol cas, i per evitar riscos processals innecessaris, la recomanació és clara: si existeix la possibilitat de reclamar-la, cal fer-ho expressament i en el moment processal adequat.

Criteris de quantificació

Un cop reconegut el dret, l'article 233-15 del Codi Civil de Catalunya estableix els criteris que els tribunals han de ponderar per fixar l'import i la durada de la prestació. En la pràctica, aquests criteris es poden agrupar en tres blocs que la jurisprudència recent pondera de forma conjunta.

1. La posició econòmica de cada cònjuge

Els tribunals analitzen els ingressos actuals, els estalvis i el patrimoni immobiliari de totes dues parts. També es té en compte si un dels cònjuges ja ha rebut una compensació econòmica per raó de treball, ja que això pot reduir, o fins i tot eliminar, la necessitat d'una prestació compensatòria addicional.

En la taula següent detallem els escenaris econòmics valorats per les Audiències Provincials catalanes en sentències recents:

<i>Sentència</i>	<i>Ingressos Mensuals (Aproximats)</i>	<i>Actius i Patrimoni Destacat</i>	<i>Resultat de la Prestació</i>
SAP Barcelona núm. 581/2025 (Secció 12) de 25/11/2025	Creditor: 4.000 € Deutor: 1.075 €	197.425 € d'estalvis (Creditor) vs. 10.809 € (Deutor)	Concedida (3 anys)
SAP Girona núm. 1384/2025 (Secció 2) de 20/11/2025	Creditor: 1.500 € Deutor: 1.100 € (B)	Taller mecànic factura 6.000 €/mes (Creditor)	Denegada
SAP Tarragona núm. 125/2026 (Secció 1) de 28/02/2026	Creditor: 4.000 € Deutor: 0 €	Dos immobles llogats (Creditor)	Concedida (Indefinida)

2. La dedicació a les tasques familiars

Es valora si la dedicació a les tasques domèstiques o a la cura dels fills ha reduït la capacitat d'un dels cònjuges per generar ingressos propis o ha frenat el seu desenvolupament professional.

Aquest va ser, precisament, l'element decisiu en el cas de la SAP Barcelona núm. 581/2025 (Secció 12) de 25/11/2025: la dedicació exclusiva i acreditada a la llar durant vint-i-tres anys de matrimoni, juntament amb la cura del fill comú per part de la deutora, mentre que el creditor havia estat treballant "de sol a sol", fet que li va permetre incrementar exponencialment el seu patrimoni.

3. Les perspectives econòmiques futures i capacitat de readaptació

Aquí entren en joc l'edat, l'estat de salut, la formació acadèmica o professional, la durada de la convivència i, en definitiva, la possibilitat real de reincorporar-se al mercat laboral.

El fet que la part deutora disposi d'una titulació acadèmica pot actuar com a prova de potencialitat laboral futura i neutralitzar el dret a la prestació, fins i tot quan concorre un cert grau de discapacitat. Aquest va ser, precisament, el cas en la SAP Girona núm. 1384/2025 (Secció 2) de 20/11/2025, on la part que reclamava l'establiment d'una prestació compensatòria havia obtingut recentment la titulació acadèmica d'auxiliar d'infermeria.

Per contra, com més avançada és l'edat del cònjuge perjudicat i menys trajectòria laboral acredita, més probable és que es reconegui la prestació, i que aquesta s'allargui en el temps. **La pràctica judicial situa entorn dels 60-63 anys el llindar a partir del qual es comença a considerar seriosament el caràcter indefinit de la prestació**, tot i que mai de forma automàtica.

Aquesta línia jurisprudencial es reflecteix en diverses sentències del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) dels darrers anys, totes amb un denominador comú: dones d'edat avançada, amb matrimonis llargs, sense trajectòria laboral consolidada i sense patrimoni suficient per valer-se per si mateixes, a qui els tribunals reconeixen una prestació compensatòria indefinida, precisament perquè no és previsible que puguin superar mai el desequilibri econòmic derivat de la ruptura. Alguns exemples il·lustren bé aquest criteri:

- La STSJC núm. 14/2017 va confirmar la prestació indefinida a una dona de 61 anys (21 de matrimoni), llicenciada en medicina però que mai havia exercit per haver-se dedicat a la llar, i amb estalvis insuficients.

- La STSJC 85/2015 va apreciar el mateix en el cas d'una dona de 67 anys (17 de matrimoni), amb una discapacitat important i sense patrimoni suficient; això sí, quan els ingressos del marit van baixar, la quantia mensual també es va reduir.
- La STSJC 28/2017 va mantenir la prestació indefinida a una dona de 63 anys, dedicada exclusivament a la llar i amb salut delicada, tot i que el tribunal va advertir que, si en el futur canviaven les circumstàncies, la prestació podria passar a tenir una data límit.
- La STSJC 30/2017 encara és més clara: una dona de gairebé 70 anys, amb una prestació pública molt baixa i sense béns propis, va obtenir la prestació indefinida sense matisos.
- Les STSJC 40/2018 i 58/2018 van reconèixer pensions indefinides a dues dones de 54 i 58 anys, ambdues amb malalties cròniques, difícil accés al mercat laboral i patrimonis que no es podien convertir en diners.
- Finalment, la STSJC 90/2018 va mantenir el caràcter indefinit per a una dona de 69 anys que, tot i cobrar ja una prestació de jubilació, havia perdut l'ús de l'habitatge familiar, cosa que feia improbable que pogués superar per si mateixa el desequilibri econòmic.

Els límits de la prestació compensatòria

La quantia de la prestació compensatòria no és il·limitada. La llei imposa dos límits infranquejables: en cap cas pot superar el nivell de vida de què va gaudir el matrimoni, ni pot excedir la capacitat econòmica real de qui l'ha de pagar. I per damunt de qualsevol altra consideració, **els aliments dels fills tenen sempre prioritat absoluta**: cap prestació compensatòria pot fixar-se, ni mantenir-se, en detriment de les necessitats dels fills.

FERNANDEZADVOCATS

A més, tal com s'ha esmentat anteriorment, **la regla general del Codi Civil de Catalunya és la temporalitat la prestació es fixa pel temps que es consideri necessari perquè el cònjuge beneficiari recuperi la seva autonomia econòmica**. El caràcter indefinit és sempre l'excepció, i només es reconeix quan hi ha una potencialitat real i acreditada que el beneficiari no podrà assolir mai l'autonomia econòmica, per raó d'edat, salut o manca de patrimoni i formació.

Finalment, val la pena recordar que la prestació es pot fixar de dues formes ben diferents: com una prestació periòdica mensual, revisable i extingible si canvien substancialment les circumstàncies (nou matrimoni o convivència del beneficiari, millora de la seva situació, empitjorament greu del pagador, etc.), o com un capital, únic o fraccionat, que un cop fixat esdevé inamovible i no pot extingir-se per aquestes causes. En articles posteriors tractarem de forma exhaustiva la forma i pactes sobre la modalitat de pagament de la prestació compensatòria.

Conclusions principals

La prestació compensatòria no és, ni de bon tros, un dret automàtic que es derivi de la simple existència d'una diferència d'ingressos entre els cònjuges. El Codi Civil de Catalunya l'orienta cap a la readaptació del cònjuge perjudicat a la vida activa, i la jurisprudència recent dels Tribunals de Catalunya confirma una tendència clarament restrictiva: cal acreditar un desequilibri real derivat de la ruptura, distingir-la bé de la compensació econòmica per raó de treball, i sol·licitar-la en el moment processal adequat, sota risc de perdre-la definitivament.

A l'hora de quantificar-la, els tribunals ponderen conjuntament la posició econòmica de cada part, la dedicació efectiva a la família i les perspectives reals de reincorporació laboral, sempre dins dels límits que marquen el nivell de vida del matrimoni, la capacitat de l'obligat al pagament i la prioritat absoluta dels aliments dels fills.

Cada cas presenta particularitats pròpies (la durada del matrimoni, la formació de cadascú, l'existència de patrimoni comú o privatiu) que requereixen una anàlisi jurídica individualitzada abans de plantejar o contestar una demanda de divorci.

FERNANDEZADVOCATS

A Fernández Advocats comptem amb una àmplia experiència en procediments de divorci i acompanyem els nostres clients en la valoració realista de les seves possibilitats, tant per reclamar una prestació compensatòria com per defensar-se davant d'una reclamació desproporcionada.

**El present article és merament divulgatiu i no suposa assessorament ni compromís d'actualització.*

Per a més informació o assessorament, contacti amb info@fernandezadvocats.es.